

Інтелект

№ 5

ТРАВЕНЬ, 2014

МАН—це
хороша школа
Самопізнання,
Саморозвитку,
Самопідготовки.
Пройди її!

МАН—це шлях
Можливостей,
Відкриттів,
Компетентності.
Обери його!

МАН—це
випробування
Характеру,
Здібностей,
Волі.
Підкори свою
вершину!

**У ЦЬОМУ
ВИПУСКУ:**

**Шевченко і світова
культура** 1

**Літній табір
запрошує** 2

**Вісті з обласної
МАН** 3

**Творчість
манівців** 4

ШЕВЧЕНКО І СВІТОВА КУЛЬТУРА

*Є поети одного міста, одного села, одного народу.
Але є поети всіх міст, всіх сіл, всіх народів.
Шевченко саме такий поет . Назим Хікмет*

Кобзар цілком заслуговує на почесні, якими оточується. Він був більше, як українець, - він був державним мужем і громадянином світу. Він був більше, як поетом, - він був хоробрим вояком за права і волю людей. Він писав вірші, щоб вести рішучий бій за волю. Його поезія - з народу й для народу. Вона подавала надію тим, що впали у розпач, і спонукала до дії тих, хто без неї погодився б на рабство. Коло Шевченкових слухачів було таке широке, а вплив був такий великий, що його слова знаходили читача і любов далеко поза кордоном рідної країни. Видання його поезій були такі вартісні, що кожна родина старалася мати дві книжки - Біблію і Шевченка. "Любов до українського поета цілком зрозуміла і гордість з його досягнень цілком виправдана", - так писав про Кобзаря 36-й президент Сполучених Штатів Америки Ліндон Джонсон. Кожний, хто починає глибше вивчати творчість Тараса Шевченка, із часом переконується, що вона має світове значення. З цього приводу промовистими є слова польського літературознавця Мар'яна Якубця: "Він був найбільш народним поетом з усіх великих поетів світу. Поезія Шевченка була явищем єдиним і неповторним. Немає для неї відповідника в світовій літературі". Досить цікавими є також слова одного із найвідоміших американських президентів Джона Кеннеді, які він висловив з нагоди спорудження і відкриття пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні у 1964 році: "Я радий, що можу додати свій голос до тих, що вшановують великого українського поета Тараса Шевченка. Ми вшановуємо його за великий вклад не тільки у культуру України як і він дуже любив і так промовисто описував, а й культуру світу. Його творчість є благородною частиною нашої історичної спадщини". Під час візиту до вже незалежної України Уільям Джеферсон Клінтон на зустрічі з киянами біля стін Київського національного університету імені Тараса Шевченка назвав геніального Кобзаря лицарем свободи, борцем, що «торував шлях вільній, демократичній Україні».

Твори Тараса Шевченка перекладено всіма слов'янськими мовами, а також німецькою, англійською, французькою, іспанською, японською, хінді, корейською, італійською, малайською та багатьма іншими. Про значну популярність свідчать численні пам'ятники та монументи, встановлені по всьому світу: у Палермо (Канада), Бухаресті, Вашингтоні, Нью-Йорку, Парижі тощо. Президент Америки Дуайт Ейзенхауер казав: "Дня 13-го вересня 1960-го року, коли підписом я перетворив на закон ухвалу, яка уповноважує будувати цього пам'ятника, сподіваюся, що ви влаштуєте урочистість відкриття, яка б відповідала величчю Тараса Шевченка. Цей день настав, і ви прийшли тисячами з усіх частин Сполучених Штатів Америки; ви прийшли з Канади, з Латинської Америки і Європи та навіть далекої Австралії, щоб вшанувати пам'ять поета, який так промовисто висловив невмирущу рішучість людини боротися за волю та її незгасаючу віру в кінцеву перемогу".

Творча спадщина поета ретельно вивчалася за кордоном. Цілеспрямований інтерес до поезії формується в другій половині XIX століття, свідченням цьому є значна кількість статей і перекладів, переважно польською, болгарською і чеською мовами. Цікаво про Тараса Шевченка висловлюється шведський славіст, референт Нобелівського інституту Шведської академії наук Альфред Єнсен: " В історії всесвітньої літератури мало таких прикладів, щоб 26-літній поет виступив з такими зрілими творами перед народом. В історії світової літератури він поставив собі пам'ятник, сильніший від бронзи". До речі, Альфред Єнсен добре знав українську мову і написав дві книжки про спадщину Кобзаря. На Заході захоплення творчістю нашого відомого земляка почалося з Австрії. У Франції статті в пресі з'явилися ще в середині XIX століття, згодом почали з'являтися переклади творів, які захоплюють французьких митців і читачів. Еміль Дюран у статті 1876 року писав: " Поет, який помер 15 років тому і якого ми хочемо тепер "відкрити читачеві", є народним у найширшому значенні цього слова". Через деякий час ця стаття була перекладена англійською і опублікована в Америці та Англії, саме вона дала поштовх до вивчення творчості нашого співвітчизника у англійських країнах світу. Також цікавим був факт, що в Індії здійснено 22 переклади "Заповіту". З початку XX століття здійснюються переклади в Китаї, де нинішній " Кобзар" включає 80 творів. Як про свого сучасника говорив про Шевченка кубинець Мануель Діас Мартінес, який заявив, що український поет "сьогодні живе і бореться за незалежність разом з народами Центральної Америки". В'єтнамський поет Ву Куан Фонг відзначив, що " поезія Шевченка близька і зрозуміла всім волюбним народам світу, вона нині наснажена високою моральною силою, його твори кличуть поневолені народи до боротьби за свою свободу".

Підсумовуючи значення творчості Т. Шевченка для української й світової культури, використаємо висновок, зроблений І. Франком у "Присвяті": "Він був сином мужика - і став володарем у царстві духу. Він був кріпаком - і став велетнем у царстві людської культури".

Заходи Сокальської МАН

з школярами району на період оздоровлення та відпочинку з

02.06.2013 по 15.06.2014

№ п/п	Вид заходу	Назва заходу	Дата і час проведення	Місце проведення	Категорія слухачів
1	Лекція з використанням слайдової презентації	Презентація роботи Сокальської МАН: "Використання сучасних методів організації науково-дослідницької діяльності - шлях до формування ключових компетентностей творчої особистості"	03.06.2014 12.00 год. 05.06.2014 12.00 год. 06.06.2014 12.00 год. 13.03.2014 11.00 год 12.00 год	Гімназія ЗШ №2 ЗШ №3 ЗШ №4 ЗШ №5	Учні 8-10 класів (20 учнів)
2	Майстер клас за участю слухачів МАН	Презентація дослідницьких робіт	04.06.2014 ЗШ №2,3 11.00 год 09.06.2013 ЗШ №4,5 11.00 год	Сокальська МАН	Учні 8-10 класів (20 учнів)
3	Творча зустріч з вчителями	« Сходинки до великої науки починаються з МАН»	10.06.2014 11.00 год.	Сокальська МАН	Учні шкіл району 8-10 класи(бажачі навчатись в МАН)
4	Круглий стіл	«Творче об'єднання: проблеми і перемоги»	12.06.2014 11.00 год	Сокальська МАН	Учні шкіл 8-10 класи, слухачі МАН

ВІСТІ З ОБЛАСНОЇ МАН

21 травня традиційно актову залу Львівського національного університету імені Івана Франка зібрала усіх випускників, слухачів секцій, педагогів, наукових керівників Львівської обласної Малої академії наук на урочистість з нагоди завершення навчального року.

У вітальному слові директор Львівської обласної Малої академії наук Іванна Антонівна Бородчук розповіла про здобутки та досягнення Малої академії та подякувала департаменту освіти, викладачам, співробітникам, науковцям та батькам.

Присутніх привітав академік Ігор Рафаїлович Юхновський, перший президент Львівської обласної МАН настановив усіх випускників шукати своє місце за покликанням, дослухатись до свого серця і запевнив, що талановитій молоді у житті завжди знайдеться робота». Почесний гість урочистості Оксен Васильович Лісовий, директор Національного центру «Мала академія наук України» висловив щирі захоплення роботою Львівського територіального відділення МАН України, зазначивши, що на неї рівнялись і рівняються інші малі академії, вона є місцем реалізації високих стандартів освіти та упродовж 35 років своєї діяльності демонструє значний розвиток та здійснює вагомий внесок у підтримку юних наукових талантів. До поздоровлень долучилась директор департаменту освіти Львівської ОДА Олександра Іванівна Небожук, яка побажала манівцям цінувати здобуті знання та пам'ятати про своїх наставників.

Завершив урочисту академію виступ Президента Львівської обласної Малої академії наук, професора, Героя України Івана Вакарчука, який побажав юним науковцям нових звершень та подальших успіхів. Іван Олександрович вручив випускникам квитки дійсних членів та кандидатів у дійсні члени Малої академії наук. Серед найкращих — 16 слухачів Сокальської МАН, яким присвоєно звання дійсного члена МАН.

Курило Юлія, слухачка МАН

КОНКУРС!**Запрошуємо до участі в конкурсі**

Обласний заочний конкурс «Юний дослідник» проводить КЗ ЛОР «Львівська обласна Мала академія наук учнівської молоді».

Для участі у конкурсі необхідно до 23 травня 2014 року в КЗ ЛОР «Львівська обласна Мала академія наук учнівської молоді» (вул. Коперника, 42, кім. 22) надіслати роботу в друкованому вигляді, оформлену відповідно до вимог.

Результати обласного заочного конкурсу «Юний дослідник» будуть розміщені на сайті КЗ ЛОР «Львівська обласна Мала академія наук учнівської молоді» з 26 до 30 травня 2014 року (www.oman.lviv.ua).

Конкурс проводиться за такими номінаціями:

Номінація 1. Сучасні аспекти літературознавчої науки. Мовознавчий інструментарій у тексті (на прикладі конкретного твору). Жанрові різновиди журналістського тексту (на прикладі конкретного твору).

Номінація 2. Економічна система України: минуле, сучасне, майбутнє.

Номінація 3. Проблеми енергозбереження, раціонального природокористування та охорони довкілля України. Енергія майбутнього:

Номінація 4. Українська державність: історія і сучасність.

**Творчість відкриває в дитячій душі ті ку-
точки, в яких дрімують джерела**

Про тінь

Дивлюсь на небо синє.
Синє та не те.
Світить та не гріє
Сонце золоте.
Л.Щоголів

Осінь наближалася тихим кроком. Своїм прохолодним ранковим диханням тихо шепотіла, попереджаючи землю й небо, що незабаром забере їх у свої володіння. Таки забрала. Похмура королева заповонила своїми сірими фарбами весь світ. Сіра холодна земля, сірі брудні калюжі, сіре невеселе сонце – все це відбивалося на сірих обличчях перехожих та проникало терпким дотиком через цупку тканину твого сіро-червоного плаща до самого серця... Сірість міста виповзає назовні зі всіх закутків та притулків і розповзається, як пліснява по тілу. Відчуваєш лише одне – бажання скоріше потрапити додому, зануритися з головою у світ теплих мрій, втекти від тужливої атмосфери, яка поглинає тебе.

Аж раптом у натовпі погляд падає на сухорляву бабусю з важкими пакунками, яка намагається піднятися на сходинку автобуса. Довкола багато людей, проте ніхто не дивиться один на одного, нікому немає діла і до немічної старої, яку безжально відштовхнув якийсь кремезний чоловік з тієї сірої зграйки людей. Згодом автобус рушив, бабусю залишилася зовсім одна під зливою, яка раптово виринула з-під холодних хмар і миттю заповонила всі вулички міста. І тут, розумієш, що ти теж частинка «їх» – заклопотаних лише власними справами та бажаннями понурих людей, які ховаючись під своїми парасольками, не помічають серед своєї вогкості і темряви жодної іскорки тепла.

Проте, ні...щось там, все ж таки, запалало, розіграло своїм світлом терпке почуття, яке поселилося в тобі ще зранку. Що ж заставило тебе перебороти холоднечу та відчути легкий і приємний дотик радості на обличчі? Це вони: очі старенької жінки – блакитні, добрі, ласкаві, наповнені силою, і водночас такі смутні та безпорадні. Саме вони розвіяли сірий туман твоєї душі і підштовхнули на маленький подвиг. Один єдиний погляд цих щирих очей, і ти забув про всі ті буденні та дріб'язкові турботи, через які не помічав раніше того прекрасного, що оточувало тебе завжди. Ти зміг перебороти своє-
с і р і с т ь !

Незважаючи на, здавалося б, безкінечний дощ, сильний вітер, замерзші руки та холодні погляди людей – на серці надзвичайно тепло і радісно. Адже ти поділився з цією жінкою частинкою своєї броні, яка слугувала захистком від злої осені-королеви. Незнайомка, побачивши подаровану їй парасольку радісно усміхнулася. Ти знову побачив її і очі... Але тепер вони засвітилися вдячністю та всепоглинаючою любов'ю, в них розтанули останні краплі суму. Що ще потрібно для щастя? Напевно, немає більшого щастя, ніж усвідомлення того, що ти зробив чиєсь життя хоч трішечки кращим, яскравішим. Як можна зробити мить щасливішою? Посміхнись! Щирою, доброю посмішкою, повною життя і енергії...Посміхнись! Замість того, щоб нарікати на темряву, засвіти свою свічку! ...Просто люди останнім часом стали занадто великими прагматиками, які завжди кудись поспішають і не помічають тієї краси, якою вони оточені. Вирішувати в кінцевому рахунку вам: або посміхнутися назустріч новому дню і ніжному промінчику, спадаючого з твоєї щоки, або ,закрившись від всього світу, провести день, коли ви абсолютно нічим не зайняті у пошуках відповідей на численні питання життя в безмежних просторах душі... «Бути чи не бути – ось в чому питання!»

Соломія Мазярка, слухачка МАН

Безглузде світло

У різних краях різні тіні. Заполяр'я, наприклад, – країна тіней-велетнів. Сонце там стоїть низько, і тіні, мов чорні дороги, пролягають у безкраїх снігових пустелях. А от тропіки – країна тіней-ліліпутів. Сонце там високе, і тіні схожі на маленькі чорні клякси. У полудень люди наступають на власну тінь. Та хіба не однаково, яка у предметів тінь? Чи варто про це думати?

Виявляється, варто! От яка історія трапилася якось на танковому заводі. Інженери створили танк нової конструкції. Фари теж вирішили укріпити по-новому – над головою водія: зверху їм буде безпечніше. Коли танк наляже на перешкоду, фари залишаться цілими. Увімкнули світло. Провів танкіст машину метрів із двісті та й кинув важелі: «Дороги не бачу!». Поставили потужніші лампи. А водій знову невдоволений: «Ніби й видно, а нічого не розрізниш: де камінь, де купина... Безглузде якесь світло!». Тоді вже інженери подивилися в оглядову щілину – на дорозі жодної тіні! Коли фари стояли низько, вони світили так, як сонце в Заполяр'ї: кожний виступ на дорозі давав довгу тінь, кожний камінь був окреслений своєю тінню, ніби чорною відкарбованим по сріблу. Коли фари поставили вгорі, вони почали світити, як сонце в тропіках: тіні скоротились, зникли. Вони сховалися від водія кожного за своїм каменем. І картина дороги розплилася.

Довелось зважити на тінь – дещо змінити в конструкції.

Небесні сходи

Вже тисячі років відомі споруди, головною частиною яких є ... тінь.

В Індії є величезні стародавні будівлі, призначення яких довго ніхто не міг зрозуміти. Це велетенські кам'яні сходи. Вони піднімаються вгору по ребру трикутної стіни і доходять іноді до висоти дев'ятиповерхового будинку. Потім сходи обриваються. Здається, люди викладали сходи, щоб добратися до самого неба, але так і кинули. Дивна трикутна стіна перерізана навхрест другою, не менш дивною стіною, що схожа на арковий кам'яний міст, тільки перевернутий догори ногами. Археологи не знали, що й думати. Чи це храм, чи пам'ятник?

Один учений розгадав: це сонячний годинник. Трикутна стіна давала тінь, яка посувалася слідом за рухом сонця. «Перекинутий міст» – циферблат. По ньому, як по стрілці годинника, повзла тінь трикутної стіни.

Одного ніяк не зрозуміти: навіщо споруджувати годинник завбільшки з дев'ятиповерховий будинок? Це був громадський годинник, і потрібно було, щоб його добре бачив кожний. Але була і ще одна, важливіша причина. Годинник потрібний був для точних астрономічних вимірювань. Стрілковий астрономічний годинник має три стрілки, а сонячний – одну тиньову стрілку для годин, хвилин та секунд. Щоб стало помітним найменше переміщення тіні, її рух повинен мати величезний розмах, тінь мусить бути довгою. От і доводилось будувати височенну стіну, щоб мати сонячний годинник-секундомір. Швидкість руху тіні на індійському годиннику – 4 метри за годину. Він дає змогу відлічувати частки хвилин.

Щоб не тільки від тіні, а й від самої стіни була користь, на горі влаштували астрономічну обсерваторію, а вздовж гребеня стіни зробили сходи. Так була створена дивна споруда – гігантський сонячний годинник без пружин, важелів і коліс, з уявною стрілкою-тінню.

Сонячні годинники були поширені також у Стародавніх Греції, Китаї та Єгипті.

Існували навіть кишенькові сонячні годинники у вигляді кільця завбільшки з браслет. То були не дуже точні годинники, але давніх людей це не бентежило. За тих часів ще не жили за правилом: «Час – гроші», але вже широко застосовували прислів'я: «Поспішиш – людей насмішиш».

Редактор: Курило Юлія
Заступник редактора: Мазярка Соломія

Наші реквізити: 80000, м. Сокаль, Львівська обл., вул. Шептицького, 90